T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY

UHAREBE ÖZETLERİ

20

Donanma tayyarelerinin "Tirpitz„e taarruzu
"TUNGSTEN„ harekâtı

3 - Nisan - 1944

1948

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Mahrem ve Hizmete Özel

ADMİRALTY
MUHAREBE ÖZETLERİ

20

Donanma tayyarelerinin "Tirpitz„e taarruzu
"TUNGSTEN„ harekâtı

3 - Nisan - 1944

1948

İçindekiler

Ekler

Krokiler

Donanma tayyarelerinin "Tirpitz„ e taarruzu "TUNGSTEN„ harekâtı

3 - Nisan - 1944

1 — Başlangıç:

3 - Nisan - 1944 pazartesi günü, deniz hava kuvveti için önemle kaydedilecek bir gün oldu.

Ayni gün, kuvvetli av ve bombardıman tayyareleri, Norveçte Kaa Fiyort'unda, kuvvetli bir surette müdafaa edilmiş bulunan demir yerinde, Alman muharebe gemisi Admiral Von Tirpitz'e [1] taarruz ettiler ve onu şiddetli bir surette hırpaladıktan sonra gemilerine döndüler. Ancak bu taarruza iştirak eden tayyarelerden üç tanesi de kaybedildi.

Tirpitz, önce 1939 yılı Eylûlünde, cep denizaltıları tarafından hasara uğratılmış ve bundanberi de Kaa Fiyort'undan hareket edememişti.

Fakat, geminin takriben mart ayında muvakkat tamirinin tamamlandığına inanılabilirdi. Maahaza; Tirpitz, böyle bir tamir ile yüzde yüz müspet bir hrekâta girişemez ise de, kuzey Rusya konvoylarına tehlike teşkil edecek bir kudrette bulunmakta idi.

Bu sebepten, anavatan filosu başkomutan muavini olan Tümamiral Sir Henry Moore'un harekât emrinde belirtildiği gibi bu geminin (Tekrar hattıharp harici edilmesi son derece arzu edilir.) mahiyette görülüyor ve dolayısile, tayyare gemilerinden kalkacak hava kuvvetleri ile, bu gemiye bir taarruz için gerekli plân hazırlanmış bulunuyordu.

Tirpitz'in demir yerinin mania ağları, uçaksavar gemileri ve topları, sis cihazları ile kuvvetli bir şekilde müdafaa edilmekte olduğu biliniyordu. Buna ilâveten, beş adet Narvik [2] sınıfı muhrip, Alten Fiyort'ta üslenmekte, (Kroki - 2 ye bakınız.) ve büyük sayıda denizaltı gemileri de - umumiyetle kuzey Rusya konvoylarına karşı kullanılmak üzere - Narvik, Hammerfest ve diğer kuzey limanlarda bulunmakta idiler.

Hava kuvvetleri, alelacele ve az miktarda civardaki meydanlara yerleştirilmişti. Fakat bu kuvvetler süratle tehlike aninde takviye edilebilirlerdi. (Ek - F ye bakınız.)

Her gün, üç mutat keşif uçuşu - Faeroes adaları, Spitzbergen ve Jan Mayen sahasında - muntazaman yapılmakta idi.

[1] Admiral Von Tirpitz; 45000 ton, 30,25 mil sürat, 8 - 38 s/m. lik, 12 - 15 s/m. lik çift maksatlı, 16 - 10.5 s/m. lik hava defi, 16 - 37 m/m. lik, 4 - altı namlulu 20 m/m. lik ve tek 20 m/m. lik toplar.

[2] Narvik; 2400 ton, 39 mil sürat, 5 - 15 s/m. lik çift maksatlı top, 4 - 37 m/m. lik hava defi, 5 : 10 - 20 m/m. lik hava defi.

2 — Plân ve hazırlıklar: (Kroki - 1 ve 2)

(Tungsten) adı ile gizlenmiş olan bu harekât projesinin hazırlanması ve icra tarzının plânlaştırılması; anavatan filosu başkomutanı Amiral Sir Bruce Fraser tarafından; filo komutan muavini bulunan Tümamiral Sir Henry Moore ve deniz hava meselelerinde büyük bir ihtisas ve tecrübeleri olan Albay L. D. Mackintosh [1] ile, bu göreve hassaten tayin edilmiş kurmay subaylara verilmişti.

Harekâta iştirak eden gemiler aşağıda olduğu gibidir: [2]

1 Muharebe gemisi: (Anson) Tümamiral Sir Henry Moore'in sancak gemisi.
2 Tayyare gemisi: Victorious, Furious.
4 Refakat gemisi: Emperor, Searcher, Pursuer, Fencer.
4 Kruvazör: Royalist Tuğamiral A. W. La T. Bisset'in sancak gemisi, Jamaica, Belfast, Sheffield.
2 Filo yağ tankeri: Brown Ranger, Blue Ranger.
14 Muhrip.

Esas itibarile, harekâtın 7 : 16 - mart arasında yapılması kararlaştırıldı. Fakat Victorious, tersanedeki amele durumundan dolayı geç kalmış ve bu yüzden harekât 15 gün kadar geri bırakılmıştı.

Ayni zamanda, Victorious'un bu durumu, gemide yeni teşkil edilmiş olan birkaç filonun, talim terbiyesine de pek az zaman bırakmıştı. [3]

Tümamiral Moore'n plânı iki safhayı ihtiva etmekte idi.

Biri su üstü kuvvetlerini, tayyarelerin uçuş noktası açığında toplamak, diğeri de hava taarruzunun teferruatını tesbit etmekti.

Bu plânın ana hatları, Tirpitz'in herhangi bir suretle demir yerinin değiştirilmesi halinde süratle yeni bir şekle sokulabilecek, veya fena hava şartları bir gecikme yarattığı takdirde kâfi derecede, bir hareket serbestîsi verecek şekilde tesbit edilmişti.

Düşman denizaltı gemileri tarafından vâki olacak herhangi bir tehlikeyi asgarî hadde indirmek ve keza, su üstü kuvvetlerine, yaklaşmalarını gizlemek ve keşfedilmemeleri gibi iyi bir şans vermek için, bu harekâtın, kuzey Rusya konvoylarının harekâtı ile ayni zamana getirilmesi kararlaştırıldı.

[1] Harekâttan sonra Tümamiral Moore, Albay Mackintosh hakkında «Onun deniz hava meseleleri üzerindeki tecrübe ve bilgisinin büyük yardımı olmuştur.» demiştir. Harekâtın plânlaşması ve mevkii tatbike konulması, bu iki şahıs tarafından tertiplenmiştir.

[2] Ek - A ya bakınız. Listede, gemilerle, komuta eden subayların adları görülmektedir.

[3] Victorious'un konvoy himaye kuvvetleri ile denize açılması lâzımgeldiğinden, bu talim terbiye 24 saat daha geri bırakıldı.

Tümamiral Moore, bundan bahis ile, «Kısa bir zaman içinde bu personelin gösterdiği başarı, her türlü sitayişin fevkindedir.» demektedir.

Bu suretle düşman denizaltı gemilerinin, Bear adasının doğusuna doğru çekileceği muhakkak addedilmekte idi.

J. W. 58 konvoyu, 27 - martta Kola İnlet'e gitmek üzere Loch Ewe'i (İrlanda kuzeyinde) terketti.

Bu tarih, harekât için en muvaffak olan D günü olarak intihap edildi ve hazırlık mahiyetinde olarak hava taarruzunun D + 8 günü, yani 4 - nisanda, yapılması kararlaştırıldı ki; bu tarihte de konvoy Barent denizinde bulunmuş olacaktı.

Tungsten kuvvetinin birlikleri arasında muharebe gemilerinden mürekkep bir örtme kuvveti de yer almakta ve 1200 mil imtidadında bulunan kuzey Norveç geçidinde bütün kuvvet aşağıdaki teşkilâtla tertiplenmiş bulunmakta idi:

1 No. lı kuvvet: Başkomutanın forsunu taşıyan Duke of York, Tümamiral Moore'ın forsunu taşıyan Anson muharebe gemileri ile, Victorious tayyare gemisi, Belfast kruvazörü ve altı muhripten mürekkep olup J. W. 58 konvoyunun himayesini deruhde etmekte idi.

2 No. lı kuvvet: Tungsten kuvvetinin geri kalan aksamı olup, Tuğamiral Bisset komutası altında bulunmakta idi. Bu kuvvet 1 No. lı kuvvet ile mevkii (72° derece 30′ dakika + arz ve 13° derece 60′ dakika + tul olan «00» noktasında) buluşacaktı. Bu mevki Kaa Fiyort'unun kuzey batı cihetinde ve takriben 250 mil mesafede bulunmakta idi.

3 - Nisan günü, saat 1800 de başkomutan, bu kuvvetle birleştiği zaman, Tümamiral Moore, Tirpitz'e karşı harekâta başlamak üzere ayrıldı.

Hava taarruzu, tayyare gemilerinden havalanmış olan (21) Barracudas tayyaresinden mürekkep iki bombardıman filosu tarafından yapılmış ve bunlar, Pursuer, Searcher ve Emperor tayyare gemilerinden kalkan Wildcat ve Hellcat ve Victorious'un Corsair tipi av tayyareleri tarafından desteklenmişti.

İlk darbe, Furious'ın No. 8 taburu tarafından indirilecek, ikinci darbe ise, bir saat sonra Victorious'dan kalkan 52. No. taburu tarafından tamamlanacaktı. [1]

Her iki darbenin vurulması safhasında Furious'dan 9, Victorious'dan 12 bombardıman tayyaresi uçurulmuştu.

---

[1] Bu harekât için Furious'tan kalkan filo tekrar gemiye avdet ettiği zaman Victorious'tan bir filo hareket edecek ve böylece biri gelip diğeri gidecekti, veya her iki uçak gemisinden muayyen adette uçak kalkacak ve bunlar birleşerek müşterek hücum yapacaklardı. Her iki şıktan da başka başka maksat bekleniyordu. Fakat harekâta dair Tümamiral raporunda; hava kuvvetleri mümkün olduğu kadar kendi ana gemilerinden (Uçak gemileri) hareket edeceklerinden «Bir vahidi harp şeklinde evvelce talim ve terbiye edilmiş olduklarından tekmil tayyare gemilerinden yapılan birlikte harekâtın faydası, diğer şekillerde vukuu melhuz zararlara galip geleceği» hakkındaki noktai nazarını kat'iyetle ifade etmişti.

Mütemmim tesir elde etmek üzere, dört muhtelif tip bomba kullanılmasına karar verildi ve her bir bombardıman tayyaresi aşağıdaki gibi teslih edildi: [1]

a) 11 Tayyareden her biri 500 librelik yarım zırh delici bomba ile,
b) 5 tayyareden her biri 1600 librelik zırh delici bomba ile,
c) 5 tayyare 500 librelik orta veya 600 librelik su bombası ile [2] donatıldı.

Amelî tecrübelerden çıkarılan neticelere göre: Hafif rüzgâr şartları altında tulânî istikametteki bombardıman hatası, yan hatasının iki mislinden fazlabulunmaktadır. Bu sebeple taarruz istikametinin hedefin boyunca olması kabul edilmiş ve her taarruzda asgarî iki bomba isabeti temin etmek ve azamî isabet ihtimalini sağlamak üzere, biribiri peşine ve sık olarak yapılacak bir bombardıman şekli kabul edilmişti.

Taarruz esnasında filonun av himayesi, Furious'dan kalkan Seafire ve Fencer [3] den kalkan Wildcat av tayyareleri ile temin edildi. Tayyare gemilerinin Kaa Fiyort'un takriben 120 mil kuzeyindeki bir mevkie varacağı (PP mevkii, 71 derece 30 dakika + arz ve 19 derece 00 dakika +

[1] 1600 librelik zırh delici bombalar: Bu bombalar 3500 kademin üstündeki irtifalardan bırakılacak olursa, ana zırha nüfuz edebilmekte ve hayatî tahribat yapmaktadır. Ancak, isabet şansı, daha az ağırlıkta ve daha çok miktarda taşınabilen bombalara nisbetle az bulunmaktadır.

500 librelik yarım zırh delici bombalar: Bu bombalar 2000 kademin üstündeki irtifalardan atıldıkları takdirde, 5 s/m. kalınlığındaki üst güverte zırhına nüfuz etmekte ve güverteler arasında tahribat yapabilmektedir.

Bu tip bombalardan, müteaddit isabetler sağlıyabilmek üzere kâfi miktarda taşınmaları da mümkündür.

500 librelik orta bombalar: Güverte veya su kesimi üstünde infilâk ettiği takdirde, parçalar, uçaksavar personeli arasında zayiata sebep olmakta ve bu suretle de endirek olarak bombardımanlarımızın zayiatı az olmakta idi.

Bu tip bombalar, taarruzlarda ilk tayyareler tarafından taşınmakta ve kullanılmakta idi.

600 librelik su bombaları: 30 kadem dahilinde geminin civarına düşecek olursa su altında büyük hasar yapmaktadırlar. Gemiye isabetle, infilâkları takdirinde ise, fevkanî kısımlarda tahribat ve dolayısile uçaksavar personelinin harp harici edilmesine yardım etmektedirler.

[2] Bu şekil bilâhare değişmiş ve kuvvetler aşağıdaki gibi teslih edilmişti:
Birinci darbe:- (a) 9; (b) 7; (c) 5,
İkinci darbe:- (a) 13; (b) 3; (c) 5,
Yalnız beher tayyarede, hafif rüzgâr dolayısile iki 600 librelik bomba taşınmakta idi.

[3] Hava plânı, tayyare gemi sınıflarının üç muhtelif tipten ve beş muhtelif tayyare tipinden müteşekkil olması dolayısile karışık bir mahiyet almakta idi. Bu beş muhtelif tayyareden 3 tanesi, bizim tarafımızdan amelî olarak tecrübe edilmişti. Ayni zamanda, taarruzda kullanılmaları kararlaştırılan dört tip bombadan 3 tanesi, bu topraklar üzerindeki harekât safhasında evvelce de kullanılmıştı.

tul noktası) saat 0415 olup harekât için bu saat 0000 saat olarak tesbit edilmişti.

Taarruzdan evvelki hafta safhasında, enerjik bir şekilde eğitim yapıldı. (Loch Eriboll) da, Kaa Fiyort'ta, Tirpitz'in hakikî durumunu sis müdafaası ve uçaksavar bataryalarını tanzir eden sahte tesislere, tam bomba yükü ile hücumlar yapıldı.

Hakikî harekât için tertip edilene müşabih tipte, hususî hedeflerin fotoğrafları ve topçu haritaları bütün hava personeline dağıtıldı ve hava muhalefetine rağmen, av ve torpito bombardımanlar tarafından çok sayıda tatbikat yapıldı.

Amiral Moore bu hususta, raporunda bunların «Baha biçilmez bir değerde» olduklarından bahsetmişti. 28 - martta bütün bu harekât tam tertip olarak Scapa - Flow açıklarında bir kere daha tekrarlanarak, Loch Eriboll'daki sahte hedefler üzerinde uçuş nizamları ve taarruz provaları yapıldı ve iki gün sonra da, kuvvetler, esas harekâta girişmek üzere Scapa - Flow'yu terkettiler.

3 — Scapa - Flow'dan çıkış: (Plân: 1)

Anavatan filosu başkomutanı, 30 - mart günü öğleden evvel, Onslaught, Javelin, Piorun, Sioux ve Algonquin muhriplerinin emniyet perdesi altında Duke of York,Anson muharebe gemileri, Victorious tayyare gemisi ve Belfast kruvazöründen mürekkep 1. kuvvetle, Scapa - Flow'dan hareket etti.

Stack Skerry'de, muharebe gemilerinin, tam atım ile yaptıkları merkezî atış ve Victorious tarafından yapılan bombardıman talimlerinden sonra, (c) noktasına gitmek üzere, (Faeroes adalarının doğusunda bir mevki) rota yıldız karayele tebdil edildi. Bu mevkide, emniyet perdesindeki muhripler, Faeroes adalarında bulunan Skaale Fiyort'ta yağ ikmali yapmak üzere ayrıldı ve müteakiben de 2. kuvvetle birleşti. Bu muhriplerin emniyet perdesindeki yerlerini, bir gün evvel bu Fiyort'ta ikmallerini tamamlamış bulunan, Milne, Meteor, Matchless, Marne, Ursa ve Undaunted muhripleri tarafından alındı.

1. Kuvvet bundan sonra, J. W. 58 konvoyunu setretmek maksadile poyraza seyretti.

1 - Nisan sabahı hava açıktı. Bu sebeple düşman tayyareleri konvoyla fâsılalı bir surette temas temin edebilmişlerse de, konvoy, havanın açık olmasından dolayı emniyetle ilerlemesine devam etmiş ve kendisine bir hasar vâki olmadan düşman tayyare ve denizaltı gemilerine ciddî zayiat verdirecek bir durumda bulunmuştu.

Düşmanın; günlük meteorolojik uçuşlarından gayrı, herhangi bir hava keşfi yoktu. [1]

Bu sebeple, himaye kuvvetinin mevcudiyeti dolayısile Tirpitz'in bir çıkış yapması da gayrı muhtemel görülmekte idi. Hava, hava harekâtı için çok müsait bulunmakta idi. Nelson'un içinde bulunduğu şartlara göre seri karar vermesi ve tatbik etmesi gibi; başkomutan da, konvoyun himaye işini kaldırmağa ve Tungsten harekât gününü 24 saat evvele almağa karar verdi.

Bu karar, 1 - nisan saat 1121 de bütün birliklere işaretle bildirildi ve ayni zamanda 2. kuvvetle olan randevu noktası, evvelkinden 195 derece cihet ve 75 mesafede olan bir nokta ile değiştirildi. Bu mevkie Amiral Bisset ertesi gün, (2 - nisan) takriben saat 1900 da ulaşabilecekti. [2]

2. Kuvvet (Royalist, Searcher, Emperor, Pursuer, Fencer, Furious, Sheffield, Jamaica ile filo yağ gemilerinden Blue Ranger, ve Brown Ranger, Virago, Verulam, Vigilant, Swift, Wakeful muhriplerinin emniyet perdesi altında, 30 - mart günü saat 1900 da Scapa - Flow'dan hareket etmiş ve rotasını, Skaal Fiyort ve (D) den gelen Onslaught, Piorun, Javelin, Sioux ve Algonquin muhripleri ile birleşmek üzere, (C) noktasından (Faeroes adaları açığında bir mevki) geçirmek suretile Orkneys'in batısına vermişti.

Fırışka bir kuzey rüzgârı vardı ve yağ gemileri mevki muhafazasında güçlük çekiyorlar ve 13 milden fazla sürat yapamıyorlardı.

1 - Nisan saat 1435 te Tuğamiral Bisset, başkomutandan Tungsten harekâtının bir gün evvele alındığına dair olan işaretini aldı.

Bu lüzum, Javelin ve Piorun muhripleri ile himayeli bulunan iki yağ gemisinin, azamî süratleri olan 17 mile derhal geçilmesini icap ediyordu. Zira, muhriplerin ikmal ihtiyaçları dolayısile bu kuvvetin Alten Fiyort'un kuzey batısında ve takriben 300 mil mesafede bulunan «QQ» mevkiinde bulunması lâzımgeliyordu.

Ertesi günü (2 - nisan) neticesi felâketli olabilecek zamansız bir hâdise vukua geldi.

---

[1] 1 - Nisan öğleden evvelki saat zarfında, Victorious'un Corsair av tayyareleri Trondheim üzerinde ve civarında uçtular. Düşman tayyareleri, muhtemelen iz'aç edilmeksizin yaklaşma imkânlarına malik idi iseler de, av tayyarelerinin mevcudiyetine dair alârm raporu almış olmalarından bunlara yakalanmak endişesile çekilmişler ve dolayısile filoyu görememişlerdi. Bu suretle filonun mevcudiyetine rağmen düşman aldatılmıştı.

[2] Anavatan filosu başkomutanlığından:

V. A. 2, R. A. E. C. Admiralty'ya

S. B. N. O, Kuzey Rusya, V. A. D, C. S. 10.

«Tungsten» harekâtı D + 7 gününe alınmıştır.

2. Kuvvet, rotasını, L noktasından geçmek üzere tanzim edecek ve 1. kuvvet ile, 2 - nisan saat 1900 da 00 noktasından, 75 mil mesafe ve 195 derece cihette bulunan, yeni YY noktasında birleşecektir.

Müfrez 9. kuvvet ile iki muhrip, doğruca QQ noktasına seyredecektir.

Saat 0650 de Pursuer, dümen donanımındaki bir ârıza dolayısile süratini azaltmak mecburiyetinde kaldı.

Bu esnada rü'yet hiç te iyi değildi. Amiral Bisset bu şartlar altında, bu gemiden fazla uzaklaşmamak arzusu ile kısa bir zaman için, 2. kuvvetin işaretle, mukabil rotayı aldı. Tuğamiral Bisset bilâhare verdiği raporda:-

«. . . . Müteakıben beklenmedik bir hâdise vukua geldi. . . . . Manevra için kabul edilen donanma kısa dalga tulü mevcinin (210 Kc/s) telsiz sükûneti yüzünden kullanılamaması burada kendisini gösterdi. Pursuer ve 2. kuvvet mukabil rotalarda biribirine yaklaşmakta iken birdenbire kör edici bir kar tipisi dolayısile rü'yet sıfıra inmiş ve 2. kuvvete esas rotasına dönmesi için verilen işaret te emniyet perdesindeki muhriplerden gayrı, hatta bulunan diğer gemiler tarafından alınamamıştı. İyi bir talih eseri olarak, bu sırada herhangi tehlikeli bir hâdise vukua gelmeden rü'yet açıldı ve Pursuer saat 0725 te filoya iltihak etti.»

1. Kuvvet ile, 2. kuvvet arasındaki irtibat, 2 - nisan günü öğleden sonra, bir güçlüğe uğramadan tesis edildi ve saat 1620 de Matchless ve Marne muhripleri ile himaye edilen Duke of York'da bulunan başkomutan birlikten ayrıldı ve kuzey batıya seyre başladı. [1]

Tümamiral Moore, Tungsten kuvveti ile [2] ertesi sabah saat 0415 te, [3] tayyarelerini uçurmak maksadile, «PP» mevkii civarında bulunmak üzere rotasına devam etti.

Tümamiral raporunda durum hakkında:

«3 - Nisan günü saat 0300 e doğru, herşeyin bizim isteğimiz gibi cereyan etmiş olduğu görülüyordu. O kadar uzakta bulunuyordu ki; görülmediğimizden emindik. Uçuş şartları, harekâtın müessir olması bakımından iyi bulunmakta idi. Hafif bir kıyı rüzgârı esiyordu. Rü'yet çok güzel idi. Darbeler indirildikten sonra, Norveç kıyılarını takriben 50 mil mesafeden hâlâ görebilmekte idik.»

4 — İlk vurucu kuvvetin hareketi: (Kroki - 1 ve 2)

Tayyare gemilerindeki son hazırlıklar, bir akşam evvelindenberi hayli ilerlemiş idi. Victorious'un uçuş programı; geminin operatif harekât için

[1] Başkomutan harekâtın başarı ile neticelenmesine ait raporları alıncaya kadar, Tungsten harekât sahası içinde takriben 200 mil kadar bir seyir yapmış ve müteakıben, kararlaştırıldığı şekilde Scapa - Flow'a dönüş yerine başlıyarak, 5 - nisan günü saat 0830 da üsse varmıştı.

[2] Tungsten harekâtına aşağıdaki kuvvetler iştirak etmiştir:

7. Kuvvet:- Anson (Sancak gemisi), Victorious, Furious, Jamaica, Belfast, 6 muhrip.

8. Kuvvet:- Royalist (Tuğamiralin sancak gemisi), Emperor, Searcher, Fencer, Pursuer, Sheffield, 6 muhrip.

9. Kuvvet:- (Müfrez); Blue Ranger, Brown Ranger, iki muhrip.

[3] 3 - Nisanda tulû saat 0435 te, fecir (Güneş 12 derece ufkun altında) 0127 de idi. Ayni gece ay birinci terbi durumunda olup (Bedri tam 8 - nisanda) saat 0626 da batmakta idi.

dizayn edilmiş ve fazla tayyare taşımakta olmasından ötürü, çok karışık bir halde bulunmakta idi.

Buna ilâveten, iki ayrı tayyare ve dört bomba çeşidi kullanmak mecburiyeti dolayısile de bu güçlük artmakta idi.

Bütün tayyareler benzinlerini tamamlamış ve 2 - nisan saat 1700 de göreve hazır bir duruma girmişlerdi.

Corsair tayyareleri, uzun menzil için yedek benzin tanklarını doldurdular. Ancak bunlar 3 - nisan günü saat 0150 ye kadar ikmal edilememişlerdi.

Bombaların yüklenmesi işi saat 1800 de tamam oldu. Uçuş için güvertede toplanmaları lâzımgelen tayyarelere, Kuzeydenizinin kış şartlarının yapacağı menfi tesirden endişe edilmekte idi [1]

İlk vurucu kuvvet, güvertede hazırlanırken, ikinci vurucu kuvvet, saat 0200 de makinelerini çalıştırdıktan sonra, kısım kısım ve nisbeten sıcak olan hangarlara alınmışlardı.

Saat 0130 da, «İnsan kudretinin en ziyade zâfa uğradığı bu müthiş saatte,» [2] hava personeli son kısa talimatı almak üzere toplandılar.

3 - Nisan, saat 0405 te, bütün tayyareler hazır ve motorlar harekete âmade idi. Tayyare gemilerinde en küçük bir aksama bile görünmüyordu.

Tayyarelerin bakım, tutum personeli ile kullanan grupların çalışmaları her türlü sitayişin fevkinde idi.

Hava mürettebatı, manen mükemmel bir halet içinde bulunmakta idi.

---

[1] Albay Denny'nin raporunda:

Victorious'un uçuş güvertesi her türlü hava şartlarında çok ıslak bulunmakta, serpinti ve sulu sepken halindeki yağışlarla güverte donmakta idi.

Tümamiral Moore bilâhare şuna işaret etmiştir:

Victorious'da, harekât safhasında 45 tayyare için bir toplanma güvertesinin bulunması lâzımgelmekte idi ki; böyle bir hal ise kuzey sularında, beyhude tehlikeli bir hareket olması dolayısile pek arzu edilmemekte idi. Maahaza, bu hareket tarzı uzun bir devre için şayanı makbul bir hareket değilse de, kısa bir zaman için, taarruzî kudretinin arttırılması bakımından böyle birşeyin kabulü lâzımgelmekte idi. Bu harekât tarzı sayesindedir ki; yalnız bir Barracuda tayyaresinin işe yaramazlığına mukabil bütün harekât muvaffakıyetle cereyan etmişti.

[2] Victorious'un raporu:-

Subaylar birkaç gün evvelinden, harekât maksadının gayet gizli tutulması hakkında talimat almışlardı. Ayni zamanda kendilerine kâfi derecede faydalı istihabarat bilgileri de verildi.

Filoların görev tafsilâtı hakkındaki son teferruat, 1 - nisan günü denizde tamamlandı. Telsizci ve topçu personele, plânın teferruatı hakkında ilk defa olarak bilgi verildi.

Victorious'un da bütün hazırlıklardan sonra iki vurucu kuvvet liderleri, her bir vurucu kuvvetin yarı birliklerinin bulunduğu Furious tayyare gemisine, ateş birliğini temin etmek üzere bir tayyare ile gönderildi.

Ordu irtibat subayları, tayyare gemilerine alınmışlardı. Bu subaylar hava kurmay subayları ile harekât bakımından müştereken çalışarak av pilotlarına kıymetli yardımlarda bulundular.

Victorious'un raporunda şu kayıtlar vardır:-

«Havacılarımız Avrupa sahnesinde şimdiye kadar olan taarruzî teşebbüslerde karşılaşmadıkları vaziyette bir karşılık göreceklerini biliyorlardı.

Buna rağmen, onlar, tayyare gemilerinden, en derin bir kalp huzuru, ve tam bir azimle hareket ettiler ve teşkillerinin omuzlarına yüklenen bu karışık ve güç vazifeyi başarmak üzere, bir resmi geçide iştirak eder gibi intizamla hedeflerine doğru uçup gittiler ve bu kuvvetler, bütün şiddetlerine rağmen ortada görülmiyen Alman hava kuvvetlerine raslamadılar.»

Saat 0415 te, uçuşun başlangıcı olarak sıfır saat itibar edilmiş olup, saat 0416 da, Victorious'dan himaye vazifesile ilk 10 Corsair av tayyaresi uçuruldu, bunları 8 dakika sonra Victorious ve Furious'dan havalanan Barracudas tipi 21 bombardıman tayyaresi takip etti. Himaye avlarından geri kalanları saat 0437 de [1] «Barracudas taburu ile mükemmel bir teşkilât vücude getirilmiş [2] ve ayni zamanda hedefe gitmek üzere takriben 120 derece rotasında uçuşa geçmişlerdi.» [3]

Hava şartları, ideal idi. Güneyden, 12 : 14 mil süratinde devamlı ve lâtif bir fırışka rüzgâr esmekte, kıyı istikametinde pek az bulut ve azamî derecede görüş sahası bulunmakta ve dalga bulunmamakta idi.

«Tam güneşin doğduğu bir sırada, takriben 20 Barracudas ve 45 av tayyaresinden mürekkep bir vurucu kuvvetin çok muntazam bir teşkilâtla, su üstü gemilerinin her iki kuvveti arasından ve çok alçak bir irtifadan hedefe doğru hareket etmesini görmek, muhteşem bir manzara teşkil etmekte idi.» [4]

Bütün vurucu kuvvet, bombardıman filosu komutanı olan ve Furious-dan kıdemli Yüzbaşı R. Baker Faulkner komutası altında bulunmakta idi. Onun emrinde, Victorious'dan Kıdemli Yüzbaşı F. R. A. Turnbull, Corsair'lere komuta etmekte ve Tuğamiral Bisset'in kurmaylarından Kıdemli Yüzbaşı J. W. Sleigh de Hellcat ve Wildcat'lara komuta etmekte idiler.

[1] Filonun denizaltı emniyeti ve av himayesi için bu tayyareler, Fencer ve Furious-dan ilk vurucu kuvvetle beraber uçurulmuşlardı.

[2] Adı geçen vurucu kuvvet için harekete başlangıç noktası filo tayyare gemilerinden 4 mil mesafede, refakat tayyare gemileri istikametinde bulunmakta idi.

[3] Tuğamiral Bisset'in raporundan; Tuğamiral; «Bu karışık vurucu kuvvet teşkilinin çalışması o kadar kolay olmuştur ki; bunun bir model usûl ittihaz edilmesini münasip bulurum.» demişti. Tümamiral de bu fikre tamamen iştirak etmektedir.

[4] Tuğamiral Bisset'in raporundan, Amiral Bisset şunları da ilâve etmiştir:
Birçok seneler taşıyıcı gemilerde çalışmış (Bilhassa av tayyarelerinde) bulunan komutanlardan biri:
(Eğer, donanma hava kuvvetleri, harbin ilk günlerinde, tayyarelerle ikmal edilmiş bulunsa idi, acaba ne olurdu) demektedir.

Tayyareler, 20 dakika kadar hemen su seviyesinde uçtular. Saat 0457 de ve takriben Norveç kıyılarından 25 mil mesafede, 10,000 kademe yükselmeğe başladılar.

İki dakika sonra, Loppen adası, iskele başomuzlukta iyice teşhis edildi ve sahil saat 0508 de geçildi.

Lang Fiyort'un [1] başının batısından geçerek, doğu istikametinde, Kaa Fiyort'un başına doğru olan karla kaplı vadiye alçalmağa başladılar ve nihayet güney batıdan şikârlarına taarruz ettiler.

5 — **İlk darbe:** (Kroki - 2)

Taarruz, tamamen plân gereğince cereyan etmiş ve düşman gafil avlanmıştı.

Lang Fiyort'ta bulunan bir muhrip ve bir büyük ticaret gemisinin üzerinden bir Hellcat filosu geçtiği halde bunlardan bir hayat işareti dahi görülmemişti. Ne bir düşman tayyaresi görülmüş ve ne de vurucu kuvvet hedef sahasının 3 mil içinde bulunduğu halde bir uçaksavar müdafaası ile karşılaşılmamıştı.

Takriben saat 0528 de, vurucu kuvvet, açıldı ve 8000 kademden ilk dalışa geçti; ayni zamanda da Fiyort'un başındaki uçaksavarlar, ve diğer taraflardan ağır ve fakat tesirsiz bir ateş açıldı ve Tirpitz de beklendiği yerde görüldü.

Kıdemli Yüzbaşı Baker Faulkner tepelerin örtüsünden faydalanmak üzere dalışa geçerken, bütün Hellcat ve Wildcat av uçaklarını, hedef ve civar uçaksavar bataryalarının ateşlerini makinelitüfek ateşile tâciz etmek üzere göndermiş ve bunlar da oldukça tesir yapmış ve «Şüphesiz ki; bu hareket Tirpitz topçu ateşini bozmuştu.» [2]

Bu sırada da Corsair av tayyareleri takriben 10,000 kadem irtifadan bütün saha üzerinde devriye yapmakta idiler.

Tayyareler görüldüğü zaman bütün Fiyort'un etrafından bir sis perdesi yayılmağa başlamış ise de artık çok geç kalınmıştı ve bir dakika sonra, saat 0529 da, bombardımanlar pikeye geçerek, 1200 kadem ile 3000 kadem arasındaki irtifalardan bombalarını bıraktılar.

Müthiş infilâklar ve alevlerin görülmesi dolayısile isabetlerin vâki olduğu ve Tirpitz'in ciddî isabetler alarak hasara uğradığı sarahaten anlaşılıyordu.

İlk bombanın düşmesinden tam 60 saniye sonra, taarruz geçmiş ve tayyareler, muhtelif yerlerde düşmanı ateşe vererek sahayı terketmişler ve Silden adasını tutmak üzere kuzey batıya yol vermişler ve buradan da tayyare gemilerine dönmek üzere rotalarını düzenlemişlerdi.

[1] Av tayyareleri, bir saat beş dakika uçtuktan sonra Alta ile Lang Fiyort'lar arasında, uzun mesafe tanklarını boşaltmış bulunuyorlardı.

[2] Kıdemli Yüzbaşı Baker Faulkner'in raporundan.

Av tayyareleri yolları dışında, bir uçaksavar gemisi, bir muhrip ve iki müsellâh balıkçı gemisi ile muharebe etmişler ve balıkçı gemisini ateşler içinde terketmişlerdi. Dönüş yolu üzerinde hiçbir güçlüğe maruz kalınmamış ve filo 40 mil mesafeden görülmüştü.

Yalnız bir Barracuda kaybedilmiş [1] ve diğerleri de Victorious raporundan alındığı şekilde, (Umumî büyük bir neş'e içinde muntazam bir uçuş nizamı ile . . . . .) ve saat 0619 ile 0642 arasında gemilere indiler.

Bir Hellcat'in düşman tarafından iniş kancası tahrip edildiğinden denize mecburî bir iniş yaptı ve kaybedildi. Pilotu; Algonquin tarafından kurtarıldı.

6 — **İkinci darbe:** (Kroki - 2)

Yukarıdaki işler olup biterken, saat 0525 te - ilk vurucu kuvvetin hemen taarruzu sırasında - ikinci vurucu kuvvet tayyare gemilerinden uçuşa başlamışlardı.

Victorious'dan kalkan iki Barracuda tayyaresinden biri başlangıçta hatalı bir çıkış yapmış ise de sonradan muvaffakıyetli bir surette gemiyi terkettiği görülmüş ve fakat diğeri denize düşerek, bütün personeli kaybedilmişti. [2]

Geri kalan 19 tayyare, himayelerine verilmiş 45 av tayyaresi ile birlikte 50 - 200 kadem arasındaki bir irtifada teşkilât almışlar ve saat 0537 de hedefe gidiş rotasına geçmişlerdi.

Bu vurucu kuvvet, Victorious'dan Kıdemli Yüzbaşı V. Rance komumutasında olup avlar da, Searcher'den Kıdemli Yüzbaşı M. F. Fell emrinde bulunmakta idi.

Sahil geçildikten sonra ilk yaklaşma takriben 12 mil mesafeden ve 10,000 kadem irtifadan yapıldı. Bu irtifa azar, azar indirildi ve nihayet taarruz 7500 - 7000 kademden başladı.

40 mil uzaktan görülen, muazzam kahverengi bir duman perdesi bütün hedef sahasını ve Tirpitz'i sarmıştı; bu hal «Bombardımanlara engel olmamış ve fakat yakın mesafe silâhlarının kullanılmasına fazlasile mâni olmuştu.» [3]

Bu seferde hiçbir düşman tayyaresine tesadüf edilmedi ve Hellcat tayyareleri derhal ateş açmış bulunan ağır topçu mevzilerine taarruza geçerken, Wildcat'ler de, esas taarruzdan evvel uçaksavar personelini saf harici etmek maksadile Tirpitz'e taarruz etmişlerdi.

[1] 830. Filodan «M» tayyaresi; bu tayyarenin taarruzdan sonra, takriben 1000 kadem irtifada iken motorları stop etmiş bir halde ve idare edilir bir şekilde güney batı istikametinde Kaa Fiyort'un yukarılarına doğru süzüldüğü görülmüştü. Furious'un raporuna göre «Bu tayyarenin karaya inmeğe imkân bulmuş olması kuvvetle muhtemeldir.»

[2] 829. Filodan «Q» adlı tayyare.

[3] Önyüzbaşı V. Rance'nin raporundan.

Geminin normal tiriminin ilk darbesi ile çok fenalaştığı ve albura olacak bir duruma girdiği görülüyordu.

Bombardıman tayyarelerinin son pikeleri seri bir başarı ile sona erdi. Evvelâ filonun iskelesindeki kol, saat 0636 da taarruz etti. Bombalar 3000 kadem veya daha az bir irtifadan bırakıldı.

Çok sayıda yakın mesafe uçaksavar topu, hedefin etrafında kesif ve hacmî bir ateş barajı yapmakta idi.

Bir Barracuda [1] hücumunu yaptıktan sonra denize düşürüldü.

Son tayyare Tirpitz'e daldığı zaman, ateş kesilmiş ve geminin vasatı korkunç alevlere bürünmüştü.

İlk taarruzdaki gibi, bu sonuncusu da hemen bir dakika kadar sürmüştü. Vurucu kuvvet, Silden adasına doğru çekilirken, av tayyareleri de evvelden seçtikleri, Lang Fiyort'ta 5000 tonluk bir ticaret gemisi, (Bu gemi dumanlar arasında terkedilmişti.), «Ox» Fiyort'ta takriben 3000 tonluk bir ticaret gemisi ve bir telsiz veya kerteriz istasyonu gibi hedeflere taarruz etmişlerdi.

Rü'yet bu sırada el'an azamî haddinde bulunduğundan filo güçlük çekilmeden bulundu. Kazaya uğrayacak tayyareleri kurtarmak maksadile kıyıya gönderilen iki muhrip (Maamafih; şükretmeli ki; buna lüzum duyulmamıştı.) baş toplarını filo istikametine tevcih ederek bir işaret postası kadar tayyarelere faideli olmuşlardı. Saat 0758 e doğru bütün tayyareler, gemilerine salimen inmişlerdi. [2]

7 — Scapa'ya dönüş:

Hava vurucu kuvvetinin taarruzda bulunduğu sırada, filo, PP noktasının civarında kalmış, Furious ve Fencer'den kalkan tayyareler tarafından da av himayesi ve denizaltı karakolu yapılmıştı. [3]

İkinci vurucu kuvvet indikten sonra, batı karayele rota verilmişti. Bu sırada, Victorious'un da harekâta iştirak eden personelin raporları toplanarak tahlil edilmiş, taarruzda alınan fotoğraflar banyo edilerek muayene edilmiş ve temin edilen isabet ve hasarın ilk tahminleri yapılmıştı.

[1] 829. Filodan «M» adlı tayyare; bu tayyarenin diğerleri gibi evvelâ kurtulduğu ve fakat bilâhare amuden dikilerek alevler arasında kıyıdaki dağlara doğru düştüğü görüldü. (Ek - C «2») ye bakınız.

[2] Bir Barracuda tayyaresi, bir elektrikî hata yüzünden, 600 librelik su bombalarını atamamış olup hâlâ üzerinde bulundurmakta idi. Bu tayyare bütün tayyarelerden sonra Victorious'a inmişti. Uçuş güvertesinde herhangi bir kaza ihtimaline karşı hiçbir şey bırakılmamıştı. Maamafih, hiçbir hâdise olmadı.

[3] Her iki taarruza cem'an 40 Barracuda ve 81 av tayyaresi iştirak etmiştir. 25 av (Seafire ve Wildcat) filonun himayesi için 9 Swordfish'in denizaltı karakolu için filo ile beraber alıkonulmuştu.

Taarruz tamamlandıktan sonra, Victorious'dan kalkan Corsair tayyareleri, Furious'un karakol hizmetinde bulunan Seafire'lerini takviye etti.

Bu neticeler, 3 - nisan saat 1737 de Tümamirale aşağıda yazılı işaretle bildirilmiştir:

Victorious'dan V. A. 2 (R) Furious'a:

İlk tetkikler tamamlanmış ve aşağıdaki hususlar arzedilmiştir:

1 — Birinci vurucu kuvvet 830 ve 827. filolardan müteşekkildir.
3 adet 1600 librelik zırh delici.
4 adet 500 librelik yarım zırh delici.
3 adet 500 librelik orta çap bomba isabet etmiştir.

2 — İlk taarruz esnasında Tirpitz tesbit edilen mevkiinde görülmüştür. Bir adet 1600 librelik bomba, başüstü civarına isabet etmiş, 3 adet 500 librelik bomba, geminin vasatına ve biri de köprüüstünün önüne isabet etmiştir.
Fotoğrafla tesbit edildiğine göre, güverteler arasında geniş tahribat yapılmıştır.
İkinci taarruz yapıldığı zaman, Tirpitz'in fazla su almış olduğu ve normal tirimi albura olacak kadar bozulduğu anlaşılmaktadır.

3 — Taarruz esnasında düşman tarafından sis yapılmışsa da müessir olmamıştır. Taarruzdan biraz evvele kadar uçaksavar ateşi görülmemiş, yapılan da hafif ve tesirsiz olmuştur.

4 — İkinci vurucu kuvvet 829 ve 831. filolardır.
4 adet 500 librelik yarım zırh delici.
2 adet 500 librelik orta.
1 adet 600 librelik su bombası, aşağıdaki yerlere isabet etmiştir:
a) Grandi direğinin sancak tarafına bir isabet, büyük bir infilâk görülmüştür.
b) Baş tarafına iki isabet, kuvvetli birer infilâk görülmüştür.
c) Üç isabet vasata ve bir isabet te «Y» taretine olmuştur.

5 — Her iki taarruz arasında, Tirpitz demir yerinde vaziyetini değiştirmiştir.

17 tam isabetten 3 tanesi 1600 librelik bombalar olup, diğerlerinden fazla tesir yapmış ve Tirpitz'in harekât yapamaz bir hale gelmesine sebep olmuştur.

Tümamiral Moore, ertesi sabah (4 - nisan) taarruzu tekrarlamağa karar vermişti ve tesbit edilmiş bulunan denizaltı himayesinin azaltılması neticesi, acele bir manevra ile filonun refakatindeki muhriplerin öğleden sonraki saatlerde yağ ikmali yapılmıştı. [1]

Bilâhare, Tirpitz'e yapılan ciddî hasarın raporları alındıktan sonra ve keza, hava mürettebatının çektiği meşakkat ve tehlikeli bir hareketin başarılmasından sonraki tabiî aksülâmellerin neticesi, Amiral Moore, harekâtı

[1] Öğleden sonra denizaltı gemilerinin bulunmasının mümkün olduğuna dair iki rapor alınmıştı. Maamafih, havadan yapılan aramalarla bunlarla temas temin edilememişti.

daha fazla uzatmamağa ve filo yağ gemileri de (9. kuvvet) dahil bütün kuvveti üsse sevketmeğe, karar verdi.

7. ve 8. kuvvetler, 3 - nisan saat 2100 de rotalarını değiştirdiler, Searcher'in makinesindeki bir ârıza dolayısile sürati 12 mile düşmüş ve Jamaica, Sioux ve Virago'nun himayesi altında filoyu takip etmesi emredilmişti.

Avdet seyri, hâdisesiz geçti ve 6 - nisan günü saat 1630 da 7. ve 8. kuvvetler Scapa - Flow'a girdi. Burada filo, başkomutan ve limanda yatan anavatan filosu gemileri tarafından hazırlanmış bir törenle karşılandılar. Searcher ve hemen onu takiben filo yağ gemileri refakatlerindeki himaye gemileri ile takriben 10 saat sonra salimen limana vâsıl oldular. [1]

8 — Alınan dersler ve tenkit:

Harekâtın havacılık noktasından tenkidinde, Tümamiral Moore, Loch Eriboll'daki bidayet tatbikatın kıymetinden önemle bahsetmekte ve «Bu talim terbiyenin öneminde ısrar edilmemişti.» demektedir.

Amiral, taarruzdaki muvaffakıyetin daha ziyade, ideal olan hava şartlarının, baskına tesirine atfetmekte olup, «Avların makinelitüfekleri ile yaptıkları yalama taarruzlarından sonra, müdafaa hafiflemiş ve hemen akabinde basit bir şekilde bombalar salınmıştı.» demektedir.

Haritaların, portolonların, fotoğrafların büyük yekûn tutması ve mikyaslı modellerin hava mürettebatı için, hakikî bir durumu tanzir etmesi muvaffakıyetin yardımcı bir unsuru olmuştur.

Hava irtibatı harekât süresince emniyetle çalışmış, fakat, - kat'î emirler hilâfına olarak - telsiz sükûneti, bazı tayyareler tarafından daha kıyıya varmadan evvel ihlâl edilmişti.

Su üstü gemilerine gelince; iki tayyare gemisi de, süratlerinin kifayetsizliğine rağmen manevra hususlarında sıkıntı çekmemişlerdi. [2]

Gerek gidiş safhasında ve gerekse uçuş harekâtı esnasında, her iki kuvvet te mer'i işaret menzili dahilinde bulunmuşlardır. Bundan maksat, eğer düşman herhangi bir zamanda bir hava taarruzu yapsaydı bu takdirde tek bir av kuvveti ile bütün filonun av himayesini sağlamak mümkün olmuş olacaktı.

Böyle bir harekâtta, ihtimalki en mühim nokta, filo komutanının hangi gemide bulunmasının daha muvafık bulunacağı meselesinin ortaya çıkmış olmasıdır.

[1] 9. Kuvvetin himayesi, 5 - nisanda başkomutanın emri ile, Scapa'dan gönderilen Ulysses muhribi ile takviye edilmiştir.

[2] Bu hususun temini refakat tayyare gemilerinin makine personeline ağır bir yük tahmil etmiştir. Tuğamiral Bisset (Refakat tayyare gemileri makine mürettebatının gösterdiği gayret her türlü methüsenanın fevkindedir 1 - Nisan cumartesi günü saat 1430 dan 6 - nisan perşembe günü saat 1600 ya kadar, gemiler, harekâtın birçok safhasında mevkilerini muhafaza etmek maksadile azamî süratleri olan 17 mille seyretmişlerdir. Bu gemilerin makine personeli mecmuu ise takriben 13 subay, 30 erbaştan ibaret bulunmaktadır.

Harekâtın plânlama safhasında, Tümamiral Moore forsunu Victorious'a çekmeği arzu etmiş ve fakat bu geminin geç iltihak etmesi ve yatacak yerlerinin mahdut olması hasebile Anson'da kalmıştır.

Amiral bilâhare yazılarında bu meseleden «Bu bir harekâtın mahdut tecrübesinden edindiğim kanaate göre, bu mahiyetteki büyük bir kuvvetin komutanı, tayyare gemisinde bulunmamalıdır. Ancak gerek kıdemsiz bir sancak sahibi subay ve gerekse bir tayyare gemisi komutanı, uçuşa ait işlerde filo komutanına karşı mes'ul bulunmalı ve bu suretle filo komutanı harekâtın daha ziyade teknik olan kısımlarından kurtarılmış olmalıdır.» şeklinde bahsetmektedir.

Başkomutan da harekâtın mahiyetine fazlasile tâbi olan bu noktai nazara iştirak etmekte ve demektedir ki; «Bu gibi bir harekâtta amiralin bir muharebe gemisinde bulunması daha faydalıdır. Zira bu takdirde amiralin vereceği işaretlerle filonun manevrasını çok daha iyi düzenleyebileceği gibi tayyare gemilerinin de bütün dikkatlerini hava işlerine tahsis etmelerini mümkün kılar.

Ancak harekât için bu mutlak bir kaide değildir. Harekât safhasında plânının sık sık değişmesi lâzımgelebilir ve bu halde tayyare gemisinde bulunmakta istifadeyi mucip olabilir. [1]

Şüphe yoktur ki; tecrübeler arttıkça bu meselenin mahiyeti de kat'iyetle taayyün edecektir. Ancak, belki bütün bu değerli tecrübelere dayanan Tümamiral Moore'un ifadesi işaretlerin fazla bir yekûna baliğ olması hava durumu ve taarruzun neticeleri ile tetabuku düşünülerek bu maksatla ortaya atılmış bir fikir olabilir.

Bu mesele üzerinde amiralin kanaati, her halde gelecekteki taarruzî harekâta tâbi olacaktır.

Bu kanaat tayyare gemilerinde hava durumu ile doğrudan doğruya münasebettar bulunan personel ile temastan dolayı erken varılmış bir karar olabilir.»

Netice: (Kroki - 4)

Bugün (Yazının yazıldığı 1944 Kasımında) bu hava akınının bütün neticelerini sıhhatle tahmin etmek mümkün değildir. Ancak başarının tesirleri hakkında kâfi derecede bir bilgiye de sahip bulunulmaktadır.

---

[1] Bu önemli nokta üzerinde denizcilerin fikri alınmış olup bu harekâttanberi de bir hayli tecrübe elde edilmiştir. Amiralin bir tayyare gemisinde bulunmasında hem fayda ve hem de mahzuru bulunmakta ve geminin intihabında daha ziyade harekâtın nev'i ve düşman kuvvetlerinin tesir ve tipleri âmil olmaktadır.

Bomba infilâklarının çıkardığı dumanlar ve düşman sisleme tertibatının dumanları biribine karışmış, görme suretile yapılacak tahminleri güçleştirdiği gibi fotoğraf alınmasına da mâni olmuştur.

Bu sebeple, tahribatın vüs'ati, istifade edilebilecek düşman neşriyatına kadar kat'î bir surette bilinmeden kalmıştır.

Tirpitz'e en az tam sekiz isabetin olduğu tahmin edilmektedir. Bunların üç tanesi 1600 libreliktir. Ayrıca beş muhtemel isabet ile cem'an en az 13 isabet olduğu zannedilmektedir. (Ek - D ye bakınız)

Yalnız kat'î olan isabetlerin tahribatı hakkında, mütehassısların fikirlerine göre;

(Her nekadar üç ay içinde yapılacak muvakkat tamirlerle, gemi zuhûr edecek âcil bir harekât için denize çıkmağa muktedir bir hale gelirse de tam olarak kifayetli bir şekilde tamiri için çok uzun bir zamana ihtiyaç hissedilecektir.)

Eğer muhtemel isabetler de buna ilâve edilecek olursa geminin beş aydan evvel herhangi bir taarruzî harekâtta bulunması hemen hemen gayrı mümkün bulunmaktadır.

Bu harekât safhasında yalnız Tirpitz tahrip edilmekle kalmamıştır. Av tayyareleri, en az iki ticaret gemisi, iki hava gemisi ve muhribi hasara uğratmış iki müsellâh balıkçı gemisi de yanar bir halde bırakılmış, muvakkaten uçaksavar bataryalarının bir kısmını susturmuşlar ve muhtelif kıyı tesislerini vurmuşlardır.

Şüphe yok ki; iki tayyare kaybına mukabil, müdafaanın bütün şiddetine rağmen bu muvaffakıyetli taarruzun doğurduğu manevî tesir deniz hava kuvvetleri için göğüs kabartıcı olduğu kadar düşman için de bıkkınlık verici olmuştur.

Bu ruh haleti üzerinde duran Albay Denny, havacılarımız için şöyle demektedir:

«Havacılarımız, zaten bu vazifenin tehlikesini benimsemiş bulunmakta idiler. Onlar, hedeflerine sıhhatli bir tesir yapabilmek maksadile, taşıdıkları bombaların ekserisini emredilen irtifalardan çok daha altındaki yüksekliklerden bırakmışlardır. (Maamafih, bu hareket, zinde kuvveti az olduğu için zırh delici ve yarım zırh delici bombalardan bazılarının tesirini hafifletmiştir.)

Avlara gelince; Victorious'dan refakat kuvvetleri komutanına verilen şu işaret, bombardıman filosu mürettebatının bunların icraatı hakkında neler düşündüklerini göstermektedir:

(Vurucu kuvvetlerin liderleri ve bu kuvvetlerin mürettebatı, av himayesi yapan av tayyarelerinin, düşman uçaksavarlarına dalmak suretile yaptıkları fevkalâde yardımdan dolayı teşekkür ederler.) Av tayyareleri, bunlara ilâveten bir tankeri yaktıklarını da iddia edebilirler.» Bütün herşey yolunda gitmişti.

Tümamiral Moore'un sözleri arasında şunlar vardır:

(Bu zaferin büyük şerefi, kısa bir zamanda toplu çalışmaları müessir bir neticeye bağlıyan ve harekâtın sühuletle kuvveden fiile çıkarılmasını temin eden, refakat kuvvetleri komutanı Tuğamiral A. W. La T. Bisset'e ve refakat tayyare gemileri komutanları ile filonun komutanlarına ait bulunmaktadır.

Ancak bunların da fevkinde olarak, düşmanın mukabelesi karşısında böyle bir ilk tecrübeye atılmış bulunan bütün hava mürettebatına da gösterdikleri parlak ve cesurane taarruzlarından dolayı takdirlerimi ifade etmek isterim.)

Bu sözler başkomutan tarafından tasvip edilmiş ve keza kendisi de bu hizmeti başaranları tebcil etmiştir.

Başkomutan, ezcümle Tümamiral Moore'dan bahisle, (Harekâtın plânlanması, kuvvetlerin hazırlanması, sevk ve idaresindeki ihtimamını övmekte ve harekâtın muvaffakıyetle başarılması için çok ağır bir mes'uliyet yüklenmiş olduğunu) belirtmektedir.

Ek: A

Tungsten harekâtına tahsis edilen gemiler

Muharebe gemileri

Anson.	10-14 pus 16-5.25 pus Uçaksavar	Tümamiral Sir Henry Moore'un sancak gemisi. (Anavatan filosu Baş K. Y.) Gemi K. Alb. E.D.B. Mc. Carthy.	

Tayyare gemileri

Victorious.	16-4.5 pus 24 Barracudas Tyy. 21 Corsair "	Alb. M. M. Denny.
Furious.	12-4 pus Uçaksavar. 18 Barracudas 15 Seafires.	Alb. G. T. Philip.

Refakat tayyare gemileri

Searcher.	2-4 pus Uçaksavar. 20 Wildcats.	Alb. G. O. C. Davies.
Emperor.	2-4 pus Uçaksavar. 20 Hellcats.	Alb. T. J. N. Hilken.
Pursuer.	2-4 pus Uçaksavar. 20 Wildcat.	Alb. H. R. Graham.
Fencer	2-4 pus Uçaksavar. 10- Wildcat. 9 Swardfish.	Alb. W. W. R. Bentick.

Kruvazörler

Royalist.	8-5.25 pus	Refakat filosu K. Tuğamiral A. W. La. T. Bisset'in sancak gemisi. Gm. K.: Alb. M. H. Eveleigh.
Belfast.	12-6 pus 8-4 pus Uçaksavar.	Alb. F. R. Parham.
Sheffield.	12-6 pus 8-4 pus Uçaksavar.	Alb. C. T. Caldis.
Jamaica.	12-6 pus 8-4 pus Uçaksavar.	Alb. J. Hughes-Hallet.

Muhripler

Milne.	6-4.7	pusluk	3. Filotillâ komodoru.
	1-4	pusluk uçaksavar	Alb. J. M. R. Campbell.
	5-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	
Ursa.	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	Bnb. D. B. Wyburd.
Onslaught.	4-4.7	pusluk.	
	1-4	pusluk Uçaksavar.	Bnb. A. Pleydell - Bouverie.
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	
Piorun. [1]	6-4.7	pusluk.	
	1-4	pusluk Uçaksavar	Bnb. Dnienisiwicz.
	5-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	
Verulam.	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu	Önyzb. W. S. Thomas.
Meteor.	6-4.7	pusluk.	
	1-4	pusluk Uçaksavr	„ D. J. B. Jewitt.
	5-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	
Undaunted.	4-4.7	pusluk.	
	8-653.3	Sm. Torp. Tüyubu	„ A. A. Mackenzie.
Vigilant.	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	„ L. W. L. Argles.
Virago	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	„ A. J. R. White.
Swift.	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	„ J. R. Gower.
Javelin.	6-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu	„ P. B. N. Lewis.
Wakeful.	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	„ G. D. Pound.
Algonquin [2]	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	„ D. W. Piers.
Sioux [2]	4-4.7	pusluk.	
	8-53.3	Sm. Torp. Tüyubu.	„ E. E. G. Boak.

---

[1] Polonya bahriyesine kiralanmıştır.
[2] Kanada bahriyesine mensuptur.

Ek : B

Tungsten harekâtına iştirak eden tayyarelere ait tafsilât

Tayyare tipi	Mürettebat	Silâhları ve beher topa düşen cepane	Taşıdığı bomba yükü	SÜRAT	
				Azamî	Asgarî
Barracuda II.	3	2×7.69 Sm. / 500 2×7.69 Sm. / 500	1×1600 lb. Zh. Delici veya 3×500 lb. Orta veyahut 3×500 lb. Yarı Zh. Del. veyahut 2×600 lb. Su bombası	2000 Ft. de 188 mil	5000 Ft. de 145 mil
Corsair	1	6×1.27 Sm. / 200	—	23000 Ft. de 352 mil	20000 Ft. de 216 mil
Hellcat	1	6×1.27 Sm. / 200	—	23000 Ft. de 342 mil	20000 Ft. de 212 mil
Wildcat V.	1	4×1.27 Sm. / 400	—	21000 Ft. de 273 mil	15000 Ft. de 184 mil
Wildcat VI.	1	4×1.27 Sm. / 240	—	21000 Ft. de 270 mil	15000 Ft. de 184 mil
Safire	1	2×20 m/m. / 135 4×7.69 m/m. / 350	—	12000 Ft. de 306 mil	20000 Ft. de 190 mil

Ek : C

Bomba taarruzu : Taktik teferruat

İLK DARBE

8 No:lı Keşif torpito bombardıman taburu (Furious)

Tabur K. Kd. Yzb. R. Baker - Faulkner
(Bulunduğu tayyare A)

Pikedeki tayyare sırası	Bomba yükü	Kol	Taarruz istikameti	Pike zaviyesi ve bomba bırakma irt.
	827. Filo (Victorious'dan uçurulmuştur.)			
K	3 - 500 lb. M. C.	—	Kıçtan başa	1200 ft.
A	1 - 1600 lb. A. P.	Sağ	130 dereceden	50° 3000 ft.
Q	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	—	50° 2500 ft.
C	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	120 dereceden	50° 2500 ft.
M	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	100 dereceden	55° 2000 ft.
F	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	Kıçtan başa	45° 2500 ft.
G	3 - 500 lb. M. C.	Sol	—	55° 2500 ft.
P	2 - 600 lb. A / S	Sol	Kıçtan başa	70° 1500 ft.
H	2 - 600 lb. A / S	Sol	190 dereceden	50° 2500 ft.
B	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	100 dereceden	50° 2800 ft.
R	3 - 500 lb. M. C.	Sol	230 dereceden	50° 2500 ft.
L.	3 - 500 lb. M. C.	Sağ	120 dereceden	55° 2500 ft.
	830. Filo (Furious'dan uçurulmuştur.)			
A	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	—	30° 2500 ft.
C	3 - 500 lb. S. A. P.	Sol	İskele kıç Om. dan sancak başomuzluğa	50° 2000 ft.
B	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	İskele baş Om. dan sancak kıçomuzluğa	45° 2000 ft.
H	3 - 500 lb. S. A. P.	Sol	Sancak kıç Om. dan İskele başomuzluğa	70° 2000 ft.
M	3 - 500 lb. S. A. P.		Düşürüldü	
F	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	—	45° 2000 ft.
G [1]	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	—	45° 2700 ft.
K	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	—	45° 2000 ft.
L	3 - 500 lb. S. A. P.	Sol	Baştan kıça	65° 2500 ft.

[1] Bomba düşürme cihazı ârıza göstermiş ve bomba düşmemiştir.
Bomba cinsleri için kısaltma cetveline bakınız.

Ek : C (Devamı)

İkinci darbe

52 No. lı Keşif Torpito bombardıman taburu (Victorious)

Not : Bu vurucu kuvvetteki tayyarelerden biri, hakikatte 2 - 600 lb. Su bombası kullanmıştır.

Tabur K. Kd. Yzb. V. Rance
(Bulunduğu tayyare A.)

Pikedeki tayyare sırası	Bomba yükü	Kol	Taarruz istikameti	Pike zaviyesi ve bomba salma irt.
	829. filo (Victorious) dan uçurulmuştur			
L	3 - 500 lb. S. A. P.	Sol	—	—
B	3 - 500 lb. M. C.	Sağ	—	— ; 4000 ft.
F	3 - 500 lb. M. C.	Sol	—	— , 2000 ft.
H	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	—	75°, 2000 ft.
A	3 - 500 lb. M. C.	Teşkilât içinde değildir	—	65° 3500 ft.
K	3 - 500 lb. S. A. P.	Sol	—	60°, 2000 ft.
P [1]	3 - 500 lb. S. A. P.	Sol	—	65° 2500 ft.
G	1 - 1600 lb. A. P.	Sol	—	50° 3000 ft.
R	1 - 1600 lb. A. P.	Sağ	—	65° 3500 ft.
Q	1 - 1600 lb. A. P.	Tayyare gemiden uçuşta denize düşmüş ve kaybedilmiştir.		
M	Düşürülmüştür			
	831. Filo (Furious'dan uçurulmuştur.)			
A	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	İskele kıç Om. dan Sancak başomuzluğa.	—
K	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	İsk. kıç Om. dan San. Baş Om.luğa	— 3000 ft.
G	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	Kıçtan başa	— 3500 ft.
C	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	İsk. Kıç Om. dan	—
F	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	İsk. Kıç Om. dan	— 2000 ft.
L	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	Kıçtan başa	—
B[2]	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	Kıçtan başa	— 3000 ft.
H	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	„ „	— 3000 ft.
M	3 - 500 lb. S. A. P.	Sağ	„ „	—

[1] Elektrikî arıza yüzünden bombalar boşa bırakılmıştır.
[2] Arıza yüzünden bir bomba bırakılmıştır.

Ek : C (1)

Bomba taarruzları :- (Havacıların raporlarına göre)

İLK DARBE

(FURİOUS) Tyy. Gm. den 8 No. lı keşif torpito bombardıman Tb.

Pikede Tyy. sırası	MÜŞAHEDELER
	827. Filo
A	Düşmanın ağır ve hafif hava defi ateşi tesirsiz. Takriben köprüüstünün fevkanî kısımlarında infilâklar görüldü.
Q	Lider tayyarenin bombalarından bir tanesi bacanın gerisine isabet etti. Pruvaya bir isabet. Geminin kıç tarafından kesif dumanlar.
C	Tabur K. tayyaresinin iki bombası A ve B taretleri civarına isabet etti. Takriben ayni zamanda iki bombanın da geminin vasatına ve iskele tarafına isabet ettiği görüldü. Bir bomba boşa gitti. Düşman tarafından mukabil tesir yok.
M	İlk iki bomba pruva taretlere, C tayyaresinin bir bombası vasata ve A tayyaresinin bir bombası da oldukça kıça doğru bir yere isabet etti.
F	Baş üstüne bir, A taretine iki isabet. İskele kemere istikametinde 20 yardalık bir sekme görüldü. Derhal duman başladı.
G	Bir evvelki tayyare tarafından köprüüstüne bir isabet. İskele tarafta baca ve köprüüstü arasında koyu kırmızı alevler. Gemi yakınında iki infilâk. X taretine diğer bir isabet.
P	İki bombamız köprüüstünün sancak tarafına isabet etti. Öndeki tayyarenin bütün bombalarının hedef üzerine indiği görüldü. Geminin vasatında, daha evvel hücum etmiş olan tayyareler tarafından temin edilmiş 6 : 7 isabet noktası görülmekte.
H	Taarruzdan evvel başomuzluk hizalarında bir isabetin infilâkları görüldü. P tayyaresi tarafından köprüüstünün iskele tarafına iki, köprüüstü gerisine bir isabet. Kıç tarafa bir isabet.
B	Tabur K. tayyaresinin bombalarından asgarî bir tanesi muhtemelen iki tanesi köprüüstünün ön kısmına isabet etti ve duman ve yangına sebep oldu.
R	Lider tayyare tarafından, biri köprüüstünün ön tarafına ve bir diğeri de köprüüstünün biraz gerisine iki isabet.
L	B tayyaresi, geminin vasatında büyük bir infilâka sebep olan bir isabet temin etti. Baca önünde alev yalazları görülmekte. Geminin sancak bordasından 30 yarda kadar bir mesafeye iki bomba düştü.

Pikede Tyy. sırası	MÜŞAHEDELER
	830. Filo
A	Çekiliş sırasında, geminin yüksek kısımlarında gri dumanların fışkırdığı ve zaman zaman portakal rengi alevlerin parladığı görülmekte.
C	Baş üstünde çok büyük bir infilâk. Pilot (Komutan, bir isabet temin etti) diye bağırmakta. Bombalarımızdan biri geminin vasatına vurdu. Üç bombanın Fiyort'a düştüğü görüldü.
B	Bombalar bırakılmadan evvel, asgarî 1600 librelik bir bombanın isabeti ve müteaddit küçük infilâklar görüldü. Kalın bir duman sütunu çok süratle takriben 1300 kademe kadar yükseldi.
H	Geminin vasatında infilâklar ve kalın beyaz duman sütunları. Köprüüstü kısmında daha küçük duman sütunları. B taretinde büyük bir infilâk ve kesif beyaz dumanlar.
G	Bomba isabeti. Baş kontrol mevkiinden kalın alev tabakaları ve onu takiben kesif bir duman sütunu yükselmekte. Geminin defi ateşi tesirsiz. 1600 librelik bombamız, ârıza yüzünden düşürülemedi.
K	Biribiri arkasına müteaddit bomba isabetleri alan Tirpitz infilâk sağanakları arasında bulunmakta. F tayyaresinin 1600 librelik bombası geminin vasatına isabet etti ve büyük bir infilâka sebep oldu. Hedef, vasattan yükselen duman ve büyük kırmızı alev sütunları ile sarılmış durumda idi. 1600 librelik bombamız, F tayyaresinin bombasının vurduğu yerin hemen yakınına isabet etti ve ayni neticeyi doğurdu. Tirpitz, pruvası takriben Kaa Fiyort'u ağzına doğru 330 derece istikametinde hareketsiz durmakta.
L	Dalış esnasında, dumanlar arasında müteaddit infilâklar görülmekte. K. tayyaresinin bombası geminin vasatında infilâk etti. Bir bomba iskele başomuzluktan 50 kadem kadar mesafede geminin yakınında denize düştü. Birkaç bombanın bir mazot tankerinin yakınında paralandığı ve beş duman sütununun gemi tarafındaki kıyı üzerinde yükseldiği görülmekte.

Ek : C (1) (Devamı)

İKİNCİ DARBE

VİCTORUS'dan 52. No. lı Keşif torpito bombardıman Tb.

Pikede Tyy. sırası	MÜŞAHEDELER
	829. Filo
B	Köprüüstünün sancak tarafında ve geminin vasatında isabetler görüldü.
F	Lider tayyarenin bombaları geminin vasatına isabet etti. Sahanın üzerini bir duman perdesi kaplamış bulunmakta, fakat gemi görülebilmekte.
H	Bombalarımız ve diğer bir bomba kademesi boşa gitti. Bir Barracuda'nın sol kanadı kopmuş olarak ve ateş almış bir halde düşmekte olduğu görüldü.
A	Bombalarımız geminin vasatına isabet etti. Taretlerden birinden koyu kırmızı bir yangın alevi yükselmekte.
K	Geminin vasatında büyük infilâklar. İki bombanın geminin yakınına düştüğü görüldü.
P	Duman, hedeften maada sahanın görülmesine mâni olmakta. Geminin vasatında ve iskele tarafında, kızıl alevler görülmekte. Bir tayyarenin alevler arasında, dalarak bombalarını bıraktığı görülmekte. Bombalarımız, elektrikî bir ârıza yüzünden, hedeften uzağa düştü.
G	Diğer bir tayyare tarafından, bacanın arka tarafına bir isabet temini görüldü. Baş iki taret arasından dumanlar intişar etmekte.
R	Kıç taretler arasında ve iskele tarafa doğru bir isabet. Kıça yakın düşen bir bombadan veya pervanelerin çalışmasından mütevellit büyük su girdapları görüldü.
	831. Filo
A	Köprüüstünün, fevkanî kısımlarında ve iskele taraftan büyük yangınlar görülmekte. Sancak tarafta bunlara müşabih ikinci bir yangının başladığı da görülmekte.
K	Gemi pruvası Fiyort methaline ve kıyı sahile dönmüş olduğu halde harekete geçer bir halde görülmekte.
	Geminin vasatında iki isabet müşahede edildi. Bacadan alevler ve siyah dumanlar yükselmekte. Bombalarımızdan biri geminin vasatına, sancak tarafa isabet etti. Diğer ikisi geminin yakınına düştüler. Bir Barracuda'nın kuzeye doğru yanar bir

Pikede Tyy. sırası	MÜŞAHEDELER
	halde uçtuğu ve idare edilir bir halde bulunduğu görülmekte.
G	Geminin vasatında büyük yangınlar. Bombalar bırakılmadan biraz evvel yeni bir infilâk görüldü. Bombalarımızdan bir tanesi kıç tarete isabet etti. Bir bomba geminin kıçında yakın olarak denize düştü.
C	Geminin kıçı, kıyıdan 30 yarda kadar bir mesafede X taretinin yakınında dehşetli bir yangın. İki bombanın geminin vasatına ve bunlardan birinin kemereye yakın isabet ettiği görülmekte. Diğer tayyarelerden biri tarafından baş üstünün iskele tarafına bir isabet temin edildi.
F	Bacadan büyük ve portakal rengi alevler dalga dalga yükselmekte Geminin vasatında yangınlar ve başta bir infilâk görüldü.
L	Geminin vasatında iki isabetten mütevellit alevler püskürmekte ve yangınlar görülmekte. Baş üstüne bir isabet. Bombalarımız kısa düştü.
B	Geminin vasatında dehşetli yangınlar görülmekte. Bombalarımızdan biri ârıza yüzünden düşürülemedi ve bilâhare hedeften uzakta denize bırakıldı.
H	Dört bomba isabeti ve hedefin takriben 30 yarda kıçında ve kıyıda bir infilâk görüldü.
M	Baş üstünde büyük bir infilâk, bunu B tareti yakınındaki diğer bir infilâk takip etti. Bir bomba geminin kıçında sahile düştü.

Ek: C (2)

TUNGSTEN harekâtında tayyare kayıpları

3 Barracuda tayyaresi kaybedilmiştir.

Tayyare	Mürettebat	İzahat
M 830. Filodan FURİOUS tyy. Gm. den	1 Teğmen. Pilot 1 Teğmen. Râsıt 1 Erbaş.	İlk darbenin indirilmesi sırasında tahrip edilmiştir. Taarruzdan sonra bu tayyarenin kontrol edilir bir halde iniş yaptığı görülmüştür. Salimen karaya inmiş olması da muhtemeldir.
Q 829. Filodan VİCTORİOUS tyy. Gm. den	1 Teğmen. Pilot 1 yüzbaşı. Râsıt 1 Erbaş	Tayyare gemisinden muvaffakıyetli bir kalkıştan sonra denize düşmüştür. Mürettebatı ölmüştür.
M 829. Filodan VİCTORİOUS tyy. Gm. den	1 Teğmen. Pilot 1 Teğmen. Râsıt 1 Erbaş	İkinci darbenin indirilmesi sırasında düşürülmüştür. Mürettebatının kurtulmuş olması muhtemeldir.

Kaybedilen Av tayyareleri (Hellcat), bir adet. [1]

EMPEROR tyy. Gm. den	1 Teğmen.	Düşman mukabil tesirile iniş kancası tahrip edilmiştir. Bu yüzden denize iniş yapmış ve Pilot Algonquin tarafından kurtarılmıştır.

[1] Tuğamiral BİSSET tarafından bu tayyarenin inişi sırasında güvertede bakım tutumda birçok adette tayyare bulunmasından dolayı, bu tayyarenin iniş kancasız güverteye inmesi imkânsız bulunmuş ve feda edilmesine karar verilmiştir.

Ek : D

İddia edilen isabetlerin incelenmesi

Not: 1 — Bu ekteki bilgiler, gemi ve Admiralti kaynaklarından toplanmıştır. (3) ve (4) üncü sütunlardaki miktarlar, münferit tayyare raporlarına ve VİCTORİOUS raporlarına göre tanzim edilmiştir.

2 — (7) ve (8) inci sütunlarda gösterilen isabetler Admiralti tahminlerine istinat etmektedir ki; bütün bunlar, Admiraltinin şimdi elinde bulunan (3 - Mayıs-1944 te) delillere dayanılarak tesbit edilmiştir. Evvelki tahminler için Admiraltinin şu kaydi vardır : (Bu tahminler ifrat derecededir.... Bu tahminlerde bilhassa 500 lb. lik yarım Zh. delici bombaların muhtemel isabetleri, dikkat nazarında tutulmuştur.)

Bomba nev'i	Beher tayyarenin taşıdığı bomba adedi	Taarruza iştirak eden Tayyare adedi	Salınan bomba adedi	İddia edilen isabetler: Ayrı ayrı tesbit edilmiş isabetler	İddia edilen isabetler: Fotoğrafla açık olarak tesbit edilen diğer isabetler	Admiralty tahminleri: Mutlak	Admiralty tahminleri: Muhtemel
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
		Birinci darbede					
1600 librelik zırh D. [1]	1	7	6	2	1	2	2
500 librelik yarım zırh D.	3	8	24	5	2	1	1
500 librelik orta bomba.	3	4	12	2	1	2	—
600 librelik su bombası.	2	2	4	1	—	1	—
TOPLAM	—	21	46	10	4	6	3
		İkinci darbe					
1600 librelik zırh delici.	1	2	2	1	—	1	—
500 librelik yarım zırh D [2]	3	13	38	3	2	1	2
500 librelik orta bomba.	3	3	9	1	2	—	—
600 librelik su bombası.	2	1	1	1	—	—	—
TOPLAM	—	19	50	6	4	2	2
GENEL TOPLAM	—	40	96	16	8	8	5

[1] Bir bomba ârıza yüzünden düşürülememiştir.
[2] Üç bomba boşa gitmiştir.

Ek : E

Uçuş programı

NOT : Filonun hava himayesi FURİOUS tayyare gemisinin Seafire-leri ve FENCER tayyare gemisinin tayyareleri tarafından yapılmıştır. FENCER; devamlı olarak dört tayyareyi havada, devriyede bulundurmuş ve dörtten fazla tayyareyi de güvertede her an uçuşa hazır bir vaziyette tutmuştur.

Aşağıdaki dakikalar sıfır saate ilâve edilecek sıfır saat 0415	VİCTORİOUS Tayyare Gm.	FURİOUS Tayyare Gm.	PURSUER EMPEROR FENCER Tayyare gemileri
0.00 - 0.10	12 Corsair uçurdu		
0.08 - 0.20	—	12 Seafire uçurdu. (A)	İlk vurucu kuvvetin himayesi için her biri 10 av uçurdu.
0.10 - 0.20	12 Barracuda uçurdu.	9 Barracuda uçurdu.	
0.20 - 1.20	İlk vurucu kuvvet toplanarak hedefe hareket etti.		
0.20 - 0.56	—	9 Barrocuda uçuş için hazırlandı.	
0.20 - 1.00	12 Barracuda ve 12 Corsair tayyaresi uçuş için hazırlandı.	—	
0.20 - 0.35	—	—	Her biri uçuş için 10 av hazırladı.
1.00 - 1.20	İkinci vurucu kuvvet uçuruldu.		
1.10 - 1.20	—	İkinci vurucu kuvvet uçuruldu.	İkinci vurucu kuvvet uçuruldu.
1.20 - 2.20	İkinci vurucu kuvvet toplanarak hedefe hareket etti.		
1.20 - 1.35	İlk vurucu kuvvet hücum etti.		

Aşağıdaki dakikalar sıfır saate ilâve edilecek sıfır saat 0415	VİCTORİOUS Tayyare Gm.	FURİOUS Tayyare Gm.	PURSUER EMPEROR FENCER Tayyare Gemileri
1.20 - 1.30	—	Uçuş için 4 Seafire hazırlandı. (B)	
1.30 - 1.35	—	4 Seafire uçuruldu. (B)	
1.35 - 1.45	—	2 Seafire indi. (A)	
1.35 - 2.35	İlk vurucu kuvvet tayyare gemilerine avdet etti.		
2.10 - 2.20	—	Uçuş için 4 Seafire hazırlandı. (C)	
2.20 - 2.35	İkinci vurucu kuvvet hücum etti.		
2.20 - 2.25	—	4 Seafire uçuruldu (C)	
2.25 - 2.35	—	4 Seafire indi (B)	
2.35 - 3.35	İkinci vurucu kuvvet avdet etti.	Tayyare Gm. lerine	
2.35 - 2.55	—	—	Avlar indi.
2.35 - 3.05	—	10 Barracuda indi	
2.35 - 2.50	12 Corsair tayyaresi indi.		
2.50 - 3.15	12 Barracuda indi.		
3.25 - 3.35	—	4 Seafire indi (C)	
3.35 - 3.55	—	—	Avlar indi.
3.35 - 4.05	—	9 Barracuda indi.	
3.35 - 3.50	12 Corsair Tayyare indi.		
3.50 - 4.15	12 Barracuda indi.		
4.05 - 4.15	—	Uçuş için 4 Seafire hazırlandı (D)	
4.15 - 4.20	—	Seafire'ler uçuruldu (D)	

EK : E (1)

Filo tayyare gemilerinin uçuş programlarının incelenmesi

NOT: Zaman hususatı şu suretle tanzim edilmiştir: - Hedefe gidiş ve geliş zamanları, 20 şer dakikadan az tutulmuştur. Taarruz için 15 dakika hesap edilmiştir. Bu zamana, taarruz irtifaına tırmanış ve hedefe gidiş müddetleri dahildir.

Sıfır saat : 0415		VİCTORİOUS tayyare Gm.	FURİOUS tayyare Gm.
Plândaki saat sıfır saate ilâve edilecek	Harekâttaki saat sıfır saate ilâve edilecek		
0.00 - 0.10	0.01 - 0.08	10 Corsair uçuruldu.	
0.10 - 0.20	0.09 - 0.15	12 Barracuda ve bir Corsair uçuruldu.	
0.08 - 0.10	0.08 - 0.09	—	İki Seafire uçuruldu. (A)
0.10 - 0.20	0.09 - 0.13		9 Barracuda uçuruldu.
0.20	0.21	İlk vurucu kuvvet hareket etti.	
1.10	1.14	İlk darbe indirildi.	
1.00 - 1.10	1.00 - 1.05	10 Corsair uçuruldu.	
	1.05 - 1.18	11 Barracuda uçuruldu.	
1.10 - 1.20	1.06 - 1.09	—	9 Barracuda uçuruldu.
1.20	1.23	İkinci vurucu kuvvet hareket etti.	
1.30 - 1.35	1.33 - 1.35	—	4 Seafaire uçuruldu. (B)
1.35 - 1.45	1.37 - 1.47	—	İki Seafire indi (A)
1.55	1.55	İlk vurucu kuvvet avdet etti.	
2.15	2.21	İkinci vurucu kuvvet hücum etti.	
1.55 - 2.35	2.03 - 2.25	İlk vurucu kuvvet avdet etti ve indi.	

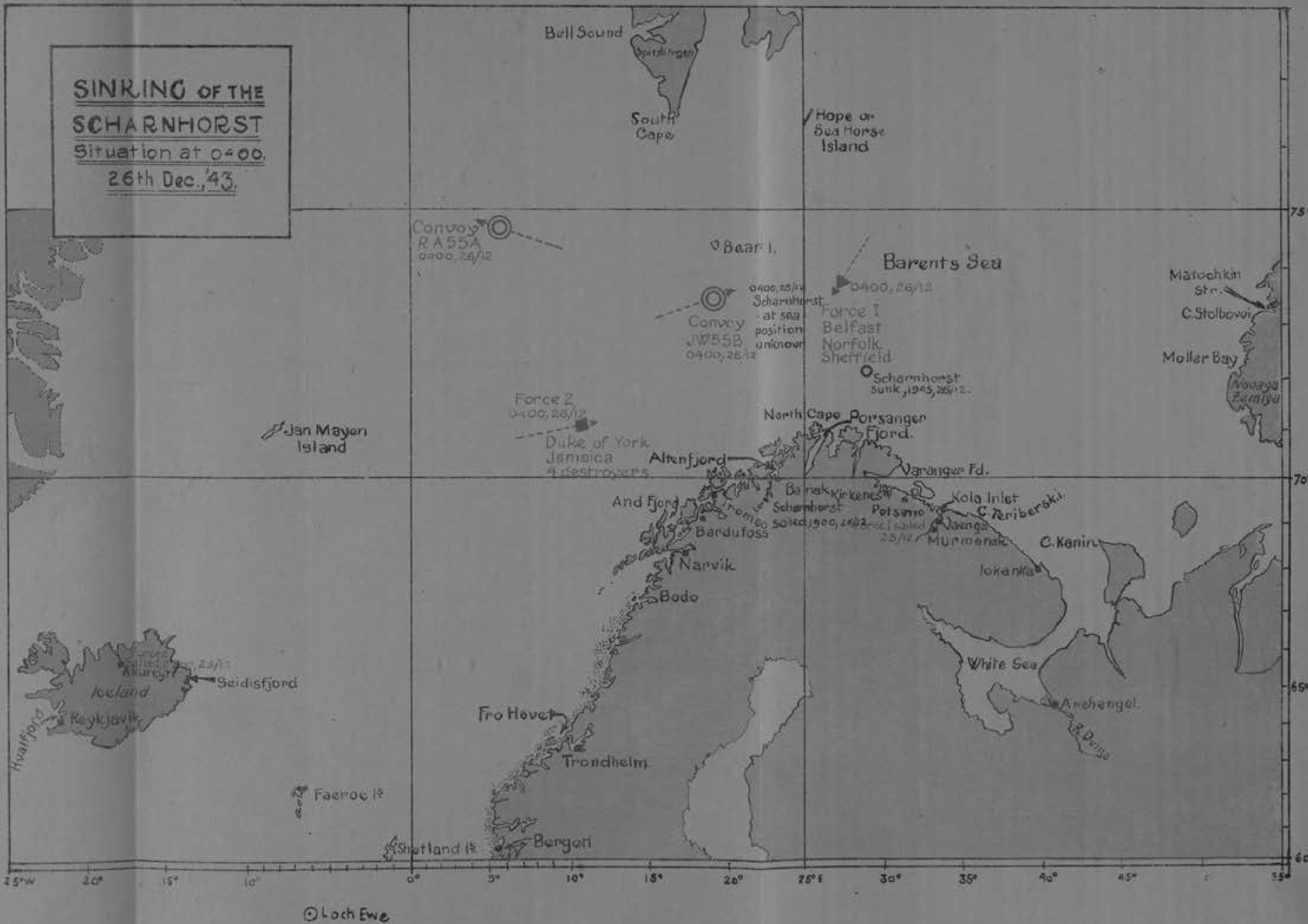
Sıfır saat : 0415		VİCTORİOUS tayyare Gm.	FURİOUS tayyare Gm.
Plândaki saat sıfır saate ilâve edilecek	Harekâttaki saat sıfır saate ilâve edilecek		
1.55 - 2.25	2.03 - 2.23	—	İlk vurucu kuvvet indi
2.20 - 2.25	2.54 - 2.55	—	4 Seafire uçuruldu (C)
2.25 - 2.35	2.57 - 3.11	—	4 Seafire indi (B)
2.55	3.00	İkinci vurucu kuvvet avdet etti.	
2.55 - 3.35	3.05 - 3.45	İkinci vurucu kuvvet indi.	
2.55 - 3.25	3.13 - 3.43	—	İkinci vurucu kuvvet indi.

Ek : F

Harekâtta fiilen kullanılan esas Alman hava üsleri

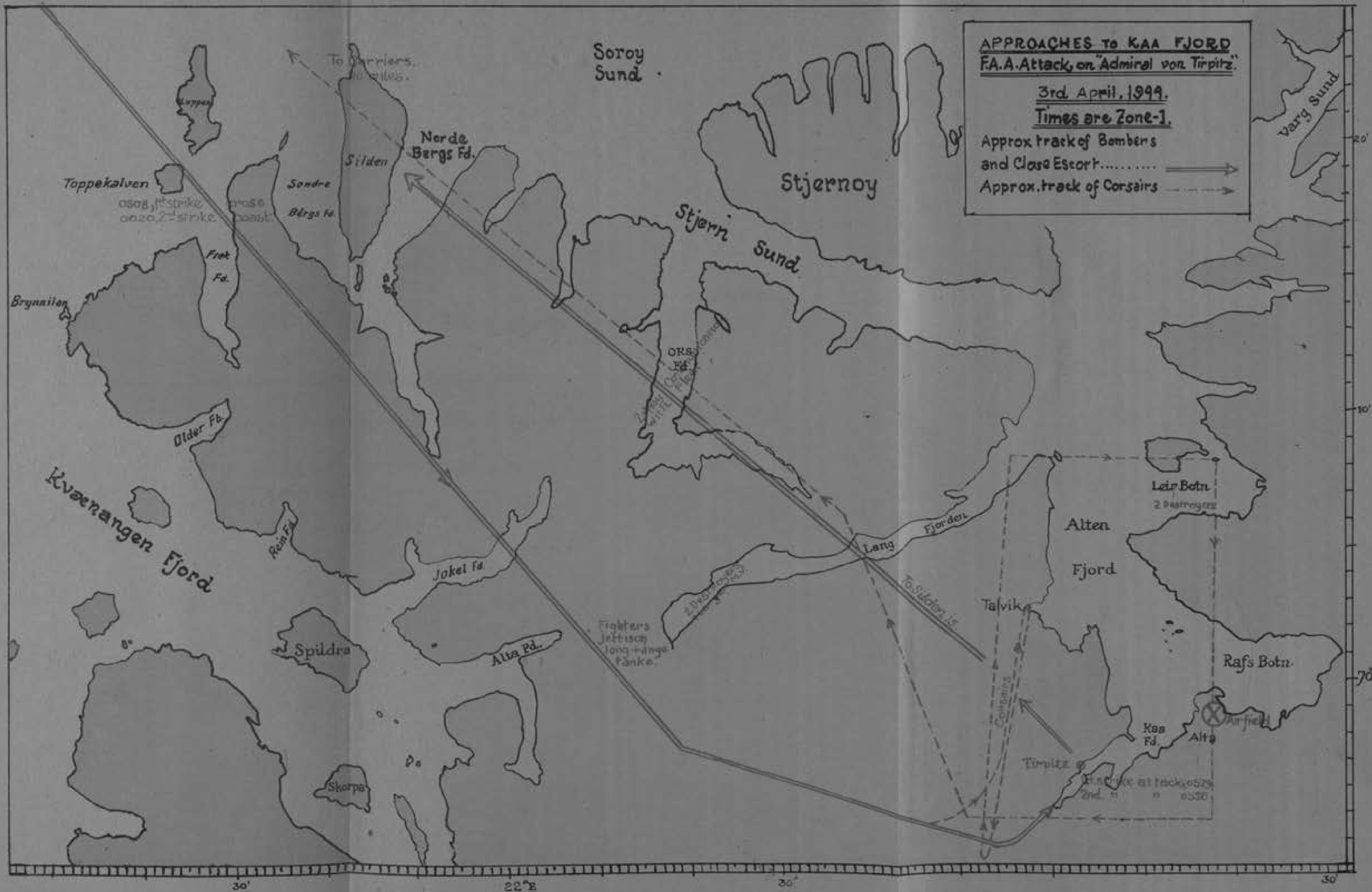
İsmi	Mevkii	Kaa Fiorttan mesafesi	a) Normal kullanma b) Normal adette av
1. Alta	A : 69 59 00 T : 23 19 00	5 Mil	a) Yer kıt'aları b) 4 adet Me. 109
2. Banak	A : 70 04 00	30 Mil	a) Torpito bombardıman üssü Meteorolojik uçuş mey. b) Yok.
3. Kirkenes-Petsamo	—	85 - 130 Mil	a) Şimal Rusya cephesine taarruz için (Ordu ile işbirliği) Barent denizi keşfi. b) 24 adet Me. 109 9 adet F. W. 190
4. Tromso	A : 69 41 00 T : 19 01 00	85 Mil	a) Dz. Tayyare üssü. b) Yok.
5. Bardufoss	A : 69 03 00 T . 18 32 00	110 Mil	a) Keşif ve meteoroloji meyanı b) Yok.
6. Narvik sahası	—	190 Mil	b) 5 adet Me. 109
7. Trondheim sahası	—	480 Mil	a) Keşif ve meteoroloji meydanı. b) 12 adet F. W. 190
8. Bergen - Stavenger	—	900 Mil	a) Keşif, Meteoroloji torpito bombardıman tayyare meydanı b) 30 ad. Me. 109 40 ad, Me. 110

PLAN 1

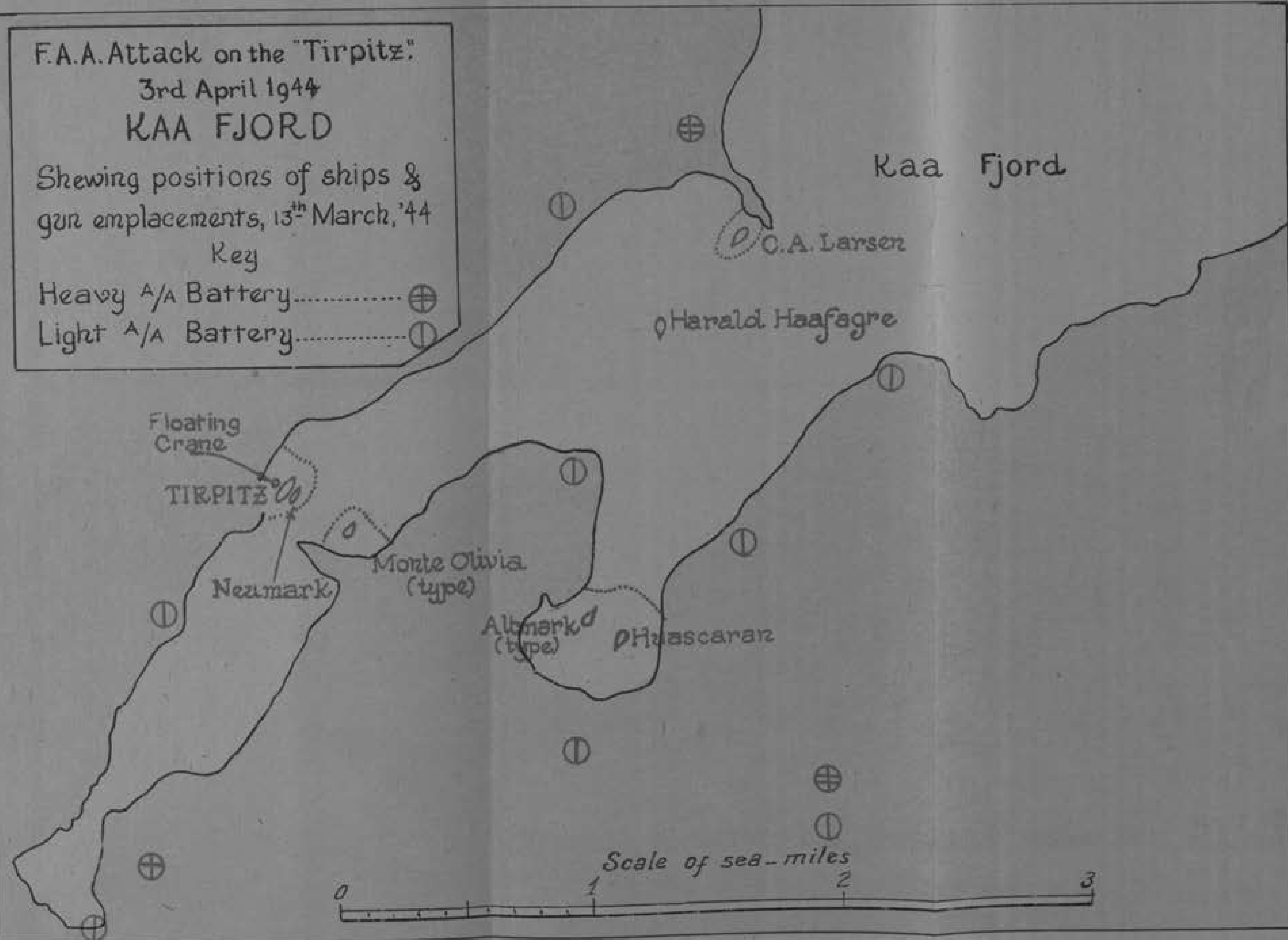
SINKING OF THE
SCHARNHORST
Situation at 0400.
26th Dec., '43.
Bell Sound
Spitsbergen
South Cape
Hope or Sea Horse Island
Convoy RA55A
0400, 26/12
Bear I.
Barents Sea
0400, 26/12
Scharnhorst - at sea position unknown
Convoy JW55B
0400, 26/12
0400, 26/12
Force I
Belfast
Norfolk
Sheffield
Scharnhorst sunk, 1945, 26/12.
Force 2
0400, 26/12
Duke of York
Jamaica
4 destroyers
Jan Mayen Island
North Cape
Porsanger Fjord.
Altenfjord
Varanger Fd.
And Fjord
Tromso
Banak
Kirkenes
Scharnhorst sailed, 1900, 26/12
Petsamo
sailed 23/12
Bardufoss
Vaenga
Murmansk
Kola Inlet
C. Teriberski
C. Kanin
Iokanka
Narvik
Bodo
White Sea
Archangel
R. Dvina
Matochkin Str.
C. Stolbovoi
Moller Bay
Novaya Zemlya
Akureyri
Seidisfjord
Iceland
Reykjavik
Hvalfjord
Fro Havet
Trondheim
Faeroe Is
Shetland Is
Bergen
75°
70°
65°
60°
25°W
20°
15°
10°
0°
5°
10°
15°
20°
25°E
30°
35°
40°
45°
55°
Loch Ewe

PLAN 2

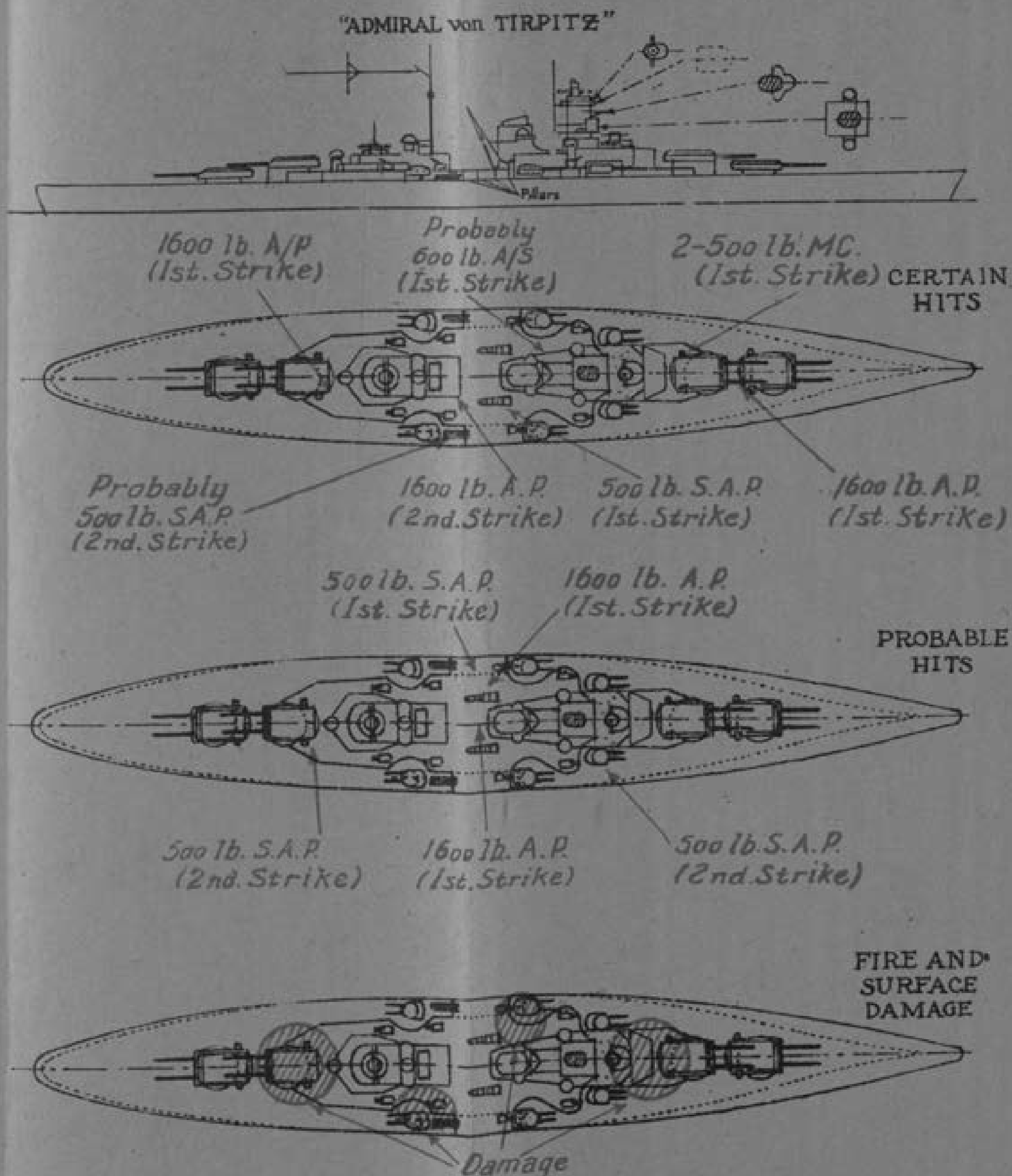

APPROACHES TO KAA FJORD
F.A.A. Attack on "Admiral von Tirpitz".
3rd April, 1944.
Times are Zone-1.
Approx track of Bombers and Close Escort
Approx. track of Corsairs
Soroy Sund
Loppen
Silden
Norde Bergs Fd.
Sondre Bergs Fd.
Toppekalven
Stjernoy
Stjern Sund
Varg Sund
Brynnilen
Frek Fd.
ORS Fd.
Older Fd.
Kvaenangen Fjord
Rein Fd.
Jokel Fd.
Alta Fd.
Spildra
Skorpa
Lang Fjorden
To Silden Is.
Alten Fjord
Leir Botn
2 Destroyers
Talvik
Rafs Botn
Kaa Fd.
Alta
Airfield
Tirpitz
Corsairs
Fighters jettison long-range tanks
30'
22°E
30'
30'
20'
10'
70°

PLAN 3

F.A.A. Attack on the "Tirpitz"
3rd April 1944
KAA FJORD
Shewing positions of ships & gun emplacements, 13th March, '44
Key
Heavy A/A Battery
Light A/A Battery
Kaa Fjord
C.A. Larsen
Harald Haafagre
Floating Crane
TIRPITZ
Neumark
Monte Olivia (type)
Altmark (type)
Huascaran
Scale of sea-miles
0
1
2
3

F.A.A. ATTACK on TIRPITZ, 3rd April, 1944.
Admiralty Assessment of Hits, 3/5/44
This assessment is conservative, and a larger proportion of hits, particularly with 500 lb. S.A.P. bombs is regarded as probable.
"ADMIRAL von TIRPITZ"
Pillars
1600 lb. A/P (1st. Strike)
Probably 600 lb. A/S (1st. Strike)
2-500 lb. MC. (1st. Strike)
CERTAIN HITS
Probably 500 lb. S.A.P. (2nd. Strike)
1600 lb. A.P. (2nd. Strike)
500 lb. S.A.P. (1st. Strike)
1600 lb. A.P. (1st. Strike)
500 lb. S.A.P. (1st. Strike)
1600 lb. A.P. (1st. Strike)
PROBABLE HITS
500 lb. S.A.P. (2nd. Strike)
1600 lb. A.P. (1st. Strike)
500 lb. S.A.P. (2nd. Strike)
FIRE AND SURFACE DAMAGE
Damage